PORADNIK BIBLIOTEKARZA

Nr 3 (6) MARZEC 1950 Rok II

Mark B.

BOHATERSTWO GETTA W LITERATURZE

Obecnie, gdy imperialiści w obronie ich ginącego świata chcą pchnąć ludzkość do nowej wojny, gdy masy pracujące jednoczą się w walce z prowokacją wojenną, warto przypomnieć czytelnikowi polskiemu o zbrodni hitleryzmu popełnionej na ludności żydowskiej w czasie ostatniej wojny. Dzień 19 kwietnia, dzień siódmej rocznicy powstania w getcie warszawskim uświadomi raz jeszcze konieczność walki o pokój, by się nigdy więcej nie powtórzyła hańba getta i groza obozów śmierci.

W dniu 19 kwietnia 1943 r. Żydzi getta warszawskiego chwycili za broń, by odeprzeć ataki zbirów esesowskich, przystępujących .do ostatecznej likwidacji „dzielnicy żydowskiej"

Powstaniem kierowała Żydowska Organizacja Bojowa (Ż. O. B.). Antyfaszystowskie organizacje Polski Podziemnej pospieszyły z pomocą powstańcom, atakując hitlerowców w czterech miejscach. Wobec przeważającej liczby wroga i wyższej techniki wojennej, jaką rozporządzał, powstanie zostało zdławione. Rozwydrzone oddziały generała Stroopa, likwidatora getta, w barbarzyński sposób wysadzały w powietrze dom za domem i puszczały z dymem ulicę za ulicą.

Powstanie w getcie znalazło swe odbicie w polskiej literaturze beletrystycznej. Podajemy kilka wybranych pozycji:

A n d r z e j e w s k i J. *Noc.* Opowiadania. Wyd. II. W-wa 1946 „Czytelnik" s. 219.

Powstaniu w getcie poświęcone jest opowiadanie pod tytułem „Wielki Tydzień".

B r a n d y s K. *Miasto niepokonane.* Opowieść o Warszawie. Wyd. II. W-wa 1948 „Książka" s. 287.

Tematem książki nie jest wprawdzie powstanie warszawskie w getcie, ale autor w żywy i interesujący sposób wplata w akcję

powieści echa walk w dzielnicy żydowskiej oraz podaje opis wrażeń Polaków zamieszkałych po zewnętrznej stronie muru.

Rudnicki A. *Szekspir*. W-wa 1948 „Książka" s. 244.

W książce tej, podobnie jak w poprzedniej, opowiadanie „Wielkanoc" daje doskonale odczute przez Polaków wrażenia całej grozy nierównej walki w getcie i bestialstwa niemieckich oprawców.

Prócz pozycji beletrystycznych podajemy poniżej zestawienie książek, które w związku z rocznicą powstania w getcie warszawskim zainteresują niewątpliwie czytelników bibliotek. Rzecz prosta, że nie wszystkie z nich można obecnie dostać na rynku księgarskim — wiele z nich jednak znajduje się już na półkach bibliotecznych i należy zwrócić na nie uwagę czytelników przez sporządzenie odpowiedniej planszy lub wystawki książek.

Mark B. *Powstanie w getcie warszawskim*. Moskwa 1944 Biblioteka Związku Patriotów Polskich.

Jest to pierwsza książeczka o powstaniu w getcie, napisana na podstawie pierwszych wiadomości. Autor opisuje barwnym i przystępnym stylem, jak powstała Żydowska Organizacja Bojowa i jak wyglądały walki na terenie getta w dniach 19 kwietnia — 16 maja 1943 r. Książka pisana jest w duchu antyfaszystowskim i internacjonalistycznym. Szczególne miejsce zajmuje rozdział, opisujący pomoc Gwardii Ludowej dla walczących Żydów.

Ajzensztejn B. *Ruch podziemny w gettach i obozach*. W-wa 1946 Wyd. Centralnej Żydowskiej Komisji Historycznej s. 213.

Autor omawia powstanie w getcie warszawskim na tle całego ruchu oporu Żydów na okupowanych przez Niemców ziemiach Europy wschodniej. Zapoznajemy się więc z ruchem podziemnym w gettach Warszawy, Białegostoku, Krakowa, Wilna, w szeregu mniejszych miast, oraz w obozach Treblinki, Sobiboru i Oświęcimia.

Dokumenty i Materiały. Łódź 1946 Wyd. Centralnej Żydowskiej Komisji Historycznej. Tom I i II.

Jest to zbiór dokumentów niemieckich i zeznań świadków, ocalałych z czasów okupacji, zagłady Żydów i powstania w getcie. Dokumenty zostały opracowane i zaopatrzone wstępem i komentarzami.

K e r m i s z J. *Powstanie w getcie warszawskim.* Łódź 1946 Wyd. Centralnej Żydowskiej Komisji Historycznej s. 112.

W pracy tej autor omawia przebieg powstania na podstawie autentycznych dokumentów niemieckich, a mianowicie raportów niemieckiego generała Stroopa, który kierował akcją zdławienia zbrojnego oporu Żydowskiej Organizacji Bojowej.

Pieśń ujdzie cało. Kraków 1947 Wyd. Centralnej Żydowskiej Komisji Historycznej.

Jest to antologia wierszy o Żydach, o ich martyrologii w okresie okupacji i o walce Żydowskiej Organizacji Bojowej. W skład tomu wchodzą wiersze pisane bezpośrednio w czasie okupacji w kraju oraz na emigracji, lub po wyzwoleniu. Na szczególną uwagę zasługuje wiersz młodego żydowskiego robotnika poety H i r s z a G l i k a, twórcy hymnu żydowskich partyzantów. Hymn rozpoczyna się od pięknych słów: „Nie mów nigdy: oto jest ostatnia z dróg". Pieśń ta była natchnieniem dla wielu młodych Żydów do walki z hitlerowskim najeźdźcą. Między innymi znajdują się też w tym zbiorze wiersze o powstaniu w getcie warszawskim: Władysława Broniewskiego, Romana Bratnego, Mieczysława Jastruna, Jana Kotta, Czesława Miłosza, Tadeusza Różewicza, Lucjana Szenwalda, Stanisława Wygodzkiego.

Opracowania w czasopismach

M a r k B. *Żydzi polscy w ruchu partyzanckim.* „Nowe Widnokręgi" Rok V, Nr 17—18, 30 września 1945.

Opór bojowników żydowskich — pod wodzą Polskiej Partii Robotniczej — przeciw niemieckim barbarzyńcom nie zakończył się wraz z upadkiem powstania w getcie warszawskim. Ocaleli bojowcy, przy pomocy Gwardii Ludowej, udali się do lasów wyszkowskich i tu zorganizowali się w oddziały partyzanckie.

M a r k B. *Raport oprawcy.* Sprawozdanie generała Stroopa o stłumieniu powstania w getcie warszawskim. „Trybuna Wolności" organ KC PPR Nr 11 (119), Warszawa 15 kwietnia 1947.

Autor w sposób szczegółowy opisuje etapy powstania na podstawie raportów generała SS Stroopa, który kierował akcją likwidacji powstania i codziennie wysyłał raporty swemu zwierzchnikowi w Krakowie, generałowi Krügerowi. Autor, na

podstawie tych autentycznych dokumentów, maluje bohaterstwo powstańców żydowskich.

M a r k B. *Znaczenie powstania w getcie warszawskim.* „Polska Niepodległa“ organ Związku Uczestników Walki Zbrojnej o Niepodległość i Demokrację, Nr 4, Warszawa, kwiecień 1947.

Jest to krótkie opracowanie genezy, przebiegu i znaczenia powstania w getcie z uwzględnieniem najnowszych materiałów, zdobytych przez Żydowski Instytut Historyczny w Polsce.

N i e n a ł t o w s k i S. *Z pomocą walczącym.* Tamże.

Praca o odsieczy i pomocy Gwardii Ludowej dla walczących bojowników-Żydów, napisana przez Polaka, naocznego świadka i uczestnika powstania w getcie warszawskim.

Suszyńska Jadwiga

ROLNICY CZYTAJĄ

Zgodnie z ogólnopaństwowym planem gospodarczym dążymy do powiększenia naszej produkcji rolnej. W dążeniu tym ważnym ogniwem pracy zespołowej są grupy hodowców i plantatorów, tak zwane grupy produkcyjne. Poprzez powiększenie kwalifikacji zawodowych rolników osiągnięte może być zwiększenie produkcji rolnej. Zdobycie zaś kwalifikacji zawodowych może nastąpić w pierwszym rzędzie drogą samokształcenia uczestników grup producenckich.

Bibliotekarze pracujący na terenie wiejskim muszą wiedzieć, jakie książki z tego zakresu przydadzą się czytelnikom chłopom, członkom grup produkcyjnych. I nie tylko jakie książki, ale też kiedy je należy zalecać i propagować. Rzecz jasna, że rolnicy mają najwięcej czasu na czytanie w porze zimowej, jednakże i teraz na miesiąc kwiecień można podać kilka podręczników niezbędnych jako pomoc przy pracy grup producentów. Są to:

W y r z y k o w s k i S. i P r ó c h n i c k i M. *Wychów cieląt.* W-wa 1946 s. 83 Bibl. Przysposobienia Rolniczego Nr 6.

Książka przeznaczona jest dla zespołów przysposobienia rolniczego, nadaje się również do pracy samokształceniowej zespołu hodowców bydła. Podzielona jest na krótkie, treściwe rozdziały zakończone pytaniami związanymi z przeczytanym ma-

teriałem. Po krótkich uwagach o pracy samokształceniowej, autorzy omawiają niezbędne warunki racjonalnego pomieszczenia inwentarza oraz żywienia i pielęgnowania cieląt.

Żebrowska - Kacprzakowa W. *Wychów prosiąt*. Wyd. IV W-wa 1946 s. 48 Bibl. Przysposobienia Rolniczego Nr 7.

Książka ta, podobnie jak poprzednia, może być wykorzystana przez zespół samokształcenia rolniczego grupy hodowców trzody chlewnej. Jest ona napisana w sposób łatwy i zrozumiały, podzielona na rozdziały zakończone pytaniami. Książka daje na początku opis ras świń spotykanych na terenie Polski. Szczegółowo omówiona jest budowa i urządzenie chlewów, pielęgnacja prosiąt i świń dorosłych, żywienie ich z podaniem składu pasz i sposobu ich przygotowania. Ciekawe są materiały do kalkulacji utrzymania świń: ile kosztuje i jak się opłaca ich hodowla. Ostatni rozdział poświęcony jest konserwacji mięsa wieprzowego na domowy użytek, co niewątpliwie przyda się wszystkim gospodyniom hodującym trzodę chlewną.

Gałuszkówna M. *Wychów kurcząt*. Wyd. II W-wa 1949 PIWR s. 69 Bibl. Przysposobienia Rolniczego Nr 14.

Książka składa się z dwóch części: wychów kurcząt i opieka nad drobiem. Może być ona używana przez grupę hodowców drobiu jako pomoc w samokształceniu oraz jako podręcznik przy wychowie kurcząt. Autorka daje praktyczne i łatwe do wykorzystania wskazówki: jakie pomieszczenia należy przygotować dla kurcząt, jak je wychować w sztucznych warunkach bez matki, jak żywić i zapobiegać chorobom, którym drób często podlega W drugiej części książki autorka podaje pokrótce ogólne wskazówki dotyczące hodowli drobiu. Cała praca podzielona jest na rozdziały, zawiera dużo dobrych i praktycznych rysunków, które umożliwią hodowcom wykonanie prawidłowych urządzeń do kurnika.

Dubiska Z. i Dubiski J. *Chów kur*. Wyd. III W-wa 1949 PIWR s. 121 Biblioteka Rolnicza Samopomocy Chłopskiej.

Dobrze będzie, jeżeli członkowie grupy hodowców drobiu przeczytają wspólnie i tę broszurę i zastosują wskazówki do racjonalnego chowu kur. Broszura zawiera wiadomości o budowie pomieszczenia dla kur, o ich odpowiednim żywieniu oraz handlowej kalkulacji hodowli.

J a g m i n J. *Uprawa lnu i konopi*. Wyd. II W-wa 1949 s. 67 Bibl. Rolnicza Samopomocy Chłopskiej Nr 3.

Broszura omawia znaczenie gospodarcze uprawy roślin włóknistych i oleistych oraz poucza jak, w jakim czasie i w jakich warunkach należy uprawiać len i konopie. Związek Samopomocy Chłopskiej organizuje grupy plantatorów roślin włóknistych i oleistych, zawierając kontrakty na uprawę i dostawę tych artykułów do olejarni i do oddziałów centrali przemysłu włókienniczego. W związku z tym będzie bardzo dobrze, jeśli książka ta dostanie się do rąk czytelnika wiejskiego w miesiącu kwietniu.

FORMY PRACY Z CZYTELNIKIEM

WYKORZYSTANIE GAZET W BIBLIOTECE

— Wiesz, Wando, muszę coś zrobić, żeby więcej ruchu było w bibliotece.

— Jakto ruchu? Zdaje mi się, że Ci coraz więcej czytelników przybywa?

— Nie o to mi chodzi. Chciałabym, żeby czytelnicy więcej się interesowali biblioteką, żeby brali udział w jej życiu, żeby czuli, że to jest ich biblioteka.

— Doskonale, Zosieńko, widzę, że wyrabiasz się na dzielną bibliotekarkę. Co zamierzasz uczynić, aby ożywić swoją bibliotekę?

— Powiesiliśmy już za Twoją poradą w naszej filii tablicę, na której prowadzimy gazetkę „Tydzień na arenie świata". Umieszczamy tam wycinki z gazet o najważniejszych wydarzeniach, albo kartki z wypisanymi na nich wyraźnie i krótko ważniejszymi wypadkami tygodnia. To jednak budzi małe zainteresowanie wśród czytelników, chociaż wiem, że nie wszyscy czytają gazety. Przyszło mi więc do głowy, żeby dla ożywienia gazetki powiesić mapy z dwóch boków tablicy: dwie duże półkule. Mapy te miałyby na celu wskazanie czytelnikom, gdzie rozegrało się wydarzenie zamieszczone w gazetce i dlatego od opisu każdego wypadku na tablicy przeciągnę sznurek z chorągiewką na szpilce do miejsca na mapie. Napewno zainteresuje to wszystkich. Będzie to poglądowa lekcja geografii politycznej świata.

— Świetny pomysł.

— Sama pewno nie dałabym rady, ale pomogą mi w tym chłopcy z ZMP. Oni pomagali mi już przy rysowaniu plakatów.

— Muszę Twój pomysł podać innym filiom. Może jeszcze robicie coś ciekawego?

— Pod wycinkami z gazet umieszczamy tytuły książek i krótkie notatki o tych, które warto przeczytać. Np. w związku z rozruchami chłopskimi we Włoszech napisaliśmy: „O tym mówi ciekawa książka — Levi „Chrystus zatrzymał się w Eboli" i podaliśmy numer biblioteczny tej książki. Zaraz ją wzięto do czytania.

— Widzę Zosiu, że czytasz już nie tylko powieści, cieszy mnie to bardzo.

— To nie moja zasługa. Ja tej książki nie czytałam. Powiedział mi o niej Sosnowski, a ja to tylko wykorzystałam. Mamy jeszcze w naszej gazetce dział „Książki ciekawe". Umieszczamy tam krótkie notatki o tych, które warto przeczytać. Nie muszą to być nowe książki. Teraz na przykład wiszą notatki o książkach: Cronina „Cytadela", Prusa „Faraon", Tołstoja „Piotr I" i „Chleb" oraz Neverly „Chłopiec z Salskich stepów".

— Czy nie próbowałaś namówić czytelników, ażeby pisali sami takie krótkie notatki o przeczytanych książkach? Ich zdanie na pewno zachęciłoby innych.

— Próbowałam. Ale oni niechętnie piszą. Nawet Sosnowski się nie zgodził, chociaż mi zawsze pomaga. Niedawno na przykład wybawił mnie z wielkiego kłopotu: kiedyś czytelnik zapytał mnie co to jest ustawa Tafta i Hartley'a, a ja nic o tym nie wiedziałam. Sosnowski zaraz powiedział, że jest to ustawa ograniczająca prawa robotnicze, że została ustanowiona przez Kongres USA w 1947 roku i oddaje strajkujących robotników pod sąd. Z tymi obcymi nazwiskami i ze skrótami mam ciągłe kłopoty. Nie mamy w bibliotece słownika wyrazów obcych, zresztą w nim nie znalazłoby się tych wszystkich okropnych FIAPP'ów *) itp. Czytelnicy często pytają o znaczenie skrótów; wstydzę się, ale nie zawsze mogę udzielić im wyjaśnień.

---

*) FIAPP — Międzynarodowa Federacja Byłych Więźniów Politycznych.

— Niestety bardzo to trudna sprawa i wszyscy bibliotekarze przeżywają takie same, jak Ty, kłopoty. Starałam się temu zaradzić w naszej bibliotece zakładając „Podręczny słownik przy czytaniu gazet". Czytając gazetę zapisuję starannie na oddzielnych kartkach każde trudne słowo, ważniejsze nazwiska i nazwy geograficzne, skróty, — słowem wszystko, co mogłoby sprawić czytelnikowi trudność przy czytaniu gazet. Piszę od razu objaśnienie, jeżeli je znajduję. Kartki te układam alfabetycznie w kartotece słownika. Te zaś, których znaczenia znaleźć nie mogę, układam, również według alfabetu, w innym pudełku i przy pierwszej sposobności staram się wyszukać ich znaczenie, aby je przenieść do kartoteki słownika. Tak na przykład kartka ze skrótem FIAPP leżała dłużej niż miesiąc. Dopiero parę dni temu znalazłam jego wytłumaczenie.

— Ależ to straszna mordęga!

— Nie taka znów wielka. Najtrudniejszy był początek. Od razu trzeba było zapisać dużo słów, ponieważ nasz słownik jest nastawiony na czytelnika początkującego. Teraz już idzie dobrze, mamy niewiele wyrazów do zapisywania. Czytelnicy są bardzo zadowoleni z tego słownika i przyzwyczaili się do niego zaglądać.

— Może byś mi pozwoliła przepisać Twoje kartki?

— Bardzo chętnie, pod warunkiem, że będziesz sama uważnie czytała gazety i uzupełniała swój słownik zapisując w nim nowe wyrazy.

CZ. K.

SYGNOWANIE KSIĄŻEK PRZY DZIAŁOWYM USTAWIENIU NA PÓŁKACH

Działowe ustawienie książek na półkach, którego zalety w porównaniu z ustawieniem według numerów inwentarzowych przedstawiono w poprzednim numerze naszego „Poradnika", wymaga odpowiedniego przysposobienia książek bibliotecznych, a mianowicie zaopatrzenia ich w tak zwane s y g n a t u r y czyli znaki miejsca, wskazujące, w którym dziale i pod jaką literą alfabetu umieszczamy daną książkę na półce.

Sygnaturę umieszcza się na grzbiecie książki, w wysokości 2 cm od dołu, aby po ustawieniu książek na półce wszystkie sygnatury tworzyły równą linię. Sygnaturę piszemy na okrągłych lub owalnych naklejkach z papieru lub z płótna introligatorskiego. Dla ułatwienia segregacji książek zaleca się stosowanie różnych kolorów naklejek lub też różnych kolorów tuszu czy lakieru, jeżeli wypisujemy sygnaturę bezpośrednio na oprawnym grzbiecie książki. Biblioteki powszechne stosują zwykle jednakowe kolory naklejek: białe dla powieści, opowiadań i nowel (beletrystyka), kremowe dla książek dla dzieci i młodzieży, pomarańczowe dla książek naukowych. Wskazanym jest, aby i inne biblioteki stosowały takie same kolory naklejek na książkach. W razie potrzeby można zastosować dalsze rozróżnienie w kolorach sygnatur — na przykład stosować odmienny kolor dla książek społeczno-politycznych lub dla literatury zawodowej, aby w ten sposób wyróżnić daną grupę książek.

Na broszurach i cieńszych książkach sygnatura nie zmieści się na grzbiecie, nalepiamy ją zatem lub wypisujemy na zewnętrznej stronie tylnej okładziny, w górnym rogu od strony grzbietu. Przy takim umieszczeniu sygnatury wystarczy lekko wychylić górny koniec książki, aby odczytać sygnaturę.

Sygnatura książki składa się z trzech części: 1) znaku działu (tylko przy literaturze naukowej czy popularnonaukowej), 2) znaku określającego miejsce książki w obrębie działu, a więc co najmniej 3-ch pierwszych liter nazwiska autora, 3) dla oznaczenia kolejności ustawienia książek w grupie dzieł jednego autora — trzy pierwsze litery tytułu książki, 4) numer inwentarza. Jest to zalecona z instrukcji Ministerstwa Oświaty sygnatura podwójna — umożliwia ona ustawianie książek działowe nie według numeru inwentarza. Przy ustawieniu działowym uwidocznienie numeru inwentarza na grzbiecie książki ułatwia manipulację przy zapisywaniu, gdyż w kartach książki bierzemy pod uwagę nie sygnaturę (jednakową dla wszystkich egzemplarzy danego dzieła), lecz numer danego egzemplarza. Przy dziełach wielotomowych piszemy ponadto u dołu sygnatury — kolejny numer tomu.

Ze względów praktycznych przyjął się powszechnie zwyczaj nie wpisywania znaku działu przy książkach beletrystycznych czyli powieściach i nowelach. W mniejszych bibliotekach poezję i dramat włącza się w jeden szereg alfabetyczny łącznie z powieściami i nowelami, natomiast wydziela się je w bibliotekach większych.

Oto kilka przykładów sygnatur oraz kolejności układu książek działowego i alfabetycznego:

Beletrystyka

Abr Murz	Abrahams T. Murzyn z kopalni złota
Cald Dru	Caldwell E. Druga Ameryka
Drda Nie	Drda J. Niema barykada
Jeż Ci	Jeż T. T. Ci i tamci
Jeż Usk	Jeż T. T. Uskoki
Prus Sen	Prus B. Sen
Prus Sier	Prus B. Sieroca dola
Prus Szki	Prus B. Szkice i obrazki
Prusz Trzy	Pruszyński K. Trzynaście opowieści
Szoł Cich I	Szołochow M. Cichy Don t. I
Szoł Cich II	Szołochow M. Cichy Don t. II
Szoł Zor	Szołochow M. Zorany ugór

3 Eng Han	Engelbrecht H. C., Hanighen F. G. Handlarze śmierci
3 Enge Zas	Engels F. Zasady komunizmu
5 Dziu Wkr	Dziurzyński A. W krainie buka
5 Myd Zdz	Mydlarski J. Z dziejów odkryć człowieka kopalnego
8 Prus Wyb	Prus B. Wybór kronik i pism publicystycznych
9 Kie Rok	Kieniewicz S. Rok 1848 w Polsce

W drugiej części sygnatury umieszczamy numer inwentarza (przed numerem kolejnym tomu). Np.

Abr	Szoł
Murz	Cich
325	428
	I

Przy działowym ustawieniu książek na półkach ważną rolę odgrywają odpowiednie napisy informacyjne z nazwami poszczególnych działów, wykonane estetycznie, wyraźnie, podające nie tylko symbol cyfrowy działu, ale i jego nazwę. Napisów informacyjnych nie należy umieszczać na półkach na stałe, na przykład przez wypisywanie na krawędzi półki, gdyż w miarę rozrostu księgozbioru będą musiały zachodzić przesunięcia na półkach. Aby uniknąć częstego przesuwania należy pozostawiać odpowiednie luki po poszczególnych działach, większe po tych, których szybszy rozwój przewidujemy w polityce zakupów. Jeśli książki w dziale nie zajmują całkowicie półki dla nich przeznoczonej, stosuje się ustawianie na takiej półce podpórek metalowych.

Niektóre biblioteki używają jako przegródek działowych klocków drewnianych z napisami, wstawianych między książki na granicy każdego działu czy poddziału i przesuwanych w miarę potrzeby wraz z książkami; inne zaś używają do tego samego celu zbędnych książek (na przykład bezwartościowe dla biblioteki stare książki niemieckie). Oblepia się je papierem i wypisuje na grzbiecie nazwę działu. Jeżeli na półkach mamy mało miejsca, a przyrost księgozbioru jest szybki, można umieszczać nazwy działów na wystających z półki przegródkach z dykty lub z tektury, wsuwanych między książki. Ten system pozwala na oszczędność miejsca, ale jest mniej przejrzysty, gdyż napisy można czytać tylko patrząc z boku.

Przy sygnowaniu i ustawianiu działowym książek będziemy oczywiście napotykać na różne drobne wątpliwości, na które nie znajdzie się gotowych odpowiedzi w obu artykułach „Poradnika" na temat ustawiania działowego. Ale przecież żadne, choćby najbardziej szczegółowe wskazówki i przepisy, nie uwalniają ich wykonawców od obowiązku myślenia. Myślmy więc dobrze i nad tą sprawą, to właściwie ją przeprowadzimy, usprawnimy naszą bibliotekę w wykonaniu jej najważniejszej funkcji — służenia czytelnikowi.

LIST Z TERENU

WSPÓŁZAWODNICTWO W BIBLIOTEKACH

Współzawodnictwo pracy stało się hasłem dnia. Współzawodniczą ze sobą fabryki i zakłady pracy, miasta i wsie, organizacje i związki, nawet dzieci w szkołach.

Dlaczego biblioteki miałyby pozostać w tyle?

Toteż biblioteka miejska, w której pracuję, postanowiła wezwać do współzawodnictwa pracy jakąś inną bibliotekę.

Musieliśmy najpierw zastanowić się, z kim będziemy współzawodniczyć. Oczywiście musiałaby to być także biblioteka miejska, bo powiatowa lub gminna ma inną organizację od naszej. Ale i biblioteki miejskie są przecież różne, jak różne są miasta, w których się znajdują. Nie może na przykład biblioteka obsługująca miasto o 10 tys. mieszkańców konkurować z taką, która ma siedzibę w wielkim przemysłowym mieście.

Po dłuższym więc namyśle wybraliśmy partnerkę do współzawodnictwa w postaci biblioteki, która posiada podobne warunki pracy i znajduje się w mieście o takiej samej ilości mieszkańców jak nasze.

Zaproponowaliśmy następujące punkty współzawodnictwa:

1) **Ilość czytelników w stosunku do ogólnej ilości mieszkańców miasta.**
2) **Przyrost czytelników w 1950 roku.**
3) **Średnia dzienna ilość wypożyczeń.**
4) **Średni roczny obrót książek (tzn. średnia ilość wypożyczeń 1 książki w ciągu roku, czyli iloraz ogólnej ilości tomów przez roczną ogólną ilość wypożyczeń).**
5) **Przybytek ilości tomów według księgi inwentarza.**
6) **Procentowe wykonanie Planu Sześcioletniego w roku 1950**
7) **Średnia dzienna ilość odwiedzin w czytelni czasopism.**
8) **Inne osiągnięcia (na przykład zakładanie filii dzielnicowych, punktów bibliotecznych itd.).**
9) **Estetyka, celowość i czystość lokalu.**
10) **Propaganda czytelnictwa (afisze, plansze, albumy, pogadanki, odczyty, imprezy, wystawy książki).**
11) **Udział biblioteki w życiu społecznym miasta (kontakt z organizacjami, ze szkołami, z kursami dla analfabetów, udział w szkoleniu kadr bibliotekarskich, pomoc przy organizowaniu wieczorów autorskich).**
12) **Szkolenie zawodowe personelu biblioteki.**
13) **Procentowe wykonanie budżetu na rok 1950.**

Do Komisji Sędziowskiej chcemy zaprosić przedstawicieli Miejskich Rad Narodowych obu miast, przedstawicieli władz oświatowych, partii politycznych i Związku Bibliotekarzy i Archiwistów Polskich.

Teraz z niecierpliwością oczekujemy, czy nasze wezwanie zostało przyjęte. Nie boimy się porażki, postaramy się odnieść zwycięstwo. Ale doskonale zdajemy sobie sprawę z tego, że w socjalistycznym współzawodnictwie pracy odniesienie zwycięstwa nie jest momentem najważniejszym. Ważnym jest przede wszystkim to, iż całoroczny wzmożony nasz wysiłek, nasz codzienny trud i praca przyczynią się do szybszego rozwoju bibliotek i czytelnictwa obu współzawodniczących ze sobą bibliotek, a tym samym do rozwoju ogólnopolskiej akcji bibliotecznej.

Bardzo byśmy chcieli dowiedzieć się, co sądzą inni koledzy o naszym projekcie. Może już i inne biblioteki rozpoczęły współzawodnictwo pracy między sobą, a nawet może mają już jakieś doświadczenia w tej dziedzinie.

Będziemy z ciekawością szukać ich wypowiedzi na łamach czasopism bibliotekarskich, bo wydaje nam się, że kwestia współzawodnictwa pracy bibliotek, jako zupełnie nowa, powinna stać się przedmiotem gorącej dyskusji.

Wanda Dąbrowska
Olsztyn

Z wielką radością Redakcja wita list koleżanki z Olsztyna w sprawie współzawodnictwa pracy dwu bibliotek miejskich. Nie mamy wszak doświadczeń w tym zakresie, nie wiemy w jaki sposób biblioteki przystępowały dotychczas do współzawodnictwa i co osiągnęły.

Prosimy naszych czytelników o nadsyłanie swoich uwag krytycznych oraz sprawozdań z przeprowadzonych akcji lub tych, które są w toku przeprowadzania.

REDAKCJA

ODPOWIEDZI REDAKCJI

Z. Sutorowska z Rabki. W liście swoim poruszacie, Koleżanko, wiele bardzo ważnych spraw a więc:

1) Niepunktualność „Poradnika Bibliotekarza".

Tak, ta sprawa jest naszą wielką bolączką. Wiele przyczyn złożyło się na dotychczasowe opóźnienia. Staramy się je wyrównać. Częściowo udało się to nam przy numerze drugim bieżącego roku, obecny numer powinien już dojść do rąk czytelnika na czas.

2) Sprawa druków bibliotecznych.

Śpieszymy wyjaśnić, iż nieterminowe wykonanie zamówień przez Składnicę Druków Z.B. i A.P. miało miejsce w 1948 roku wskutek braku druków. Rok 1949 wykazał znaczną poprawę, druki stale były na składzie i zamówienia wykonywano terminowo.

3) Klasyfikacja dziesiętna, sprawozdawczość biblioteczna oraz statystyka.

Wszystkie te sprawy będziemy omawiać w dalszych numerach „Poradnika Bibliotekarza". Prosimy jednocześnie o nadesłanie nam wszelkich uwag, jakie nasuną się Koleżance w związku z tym tematem.

4) Stopień trudności w zestawieniach książek.

Uwaga o konieczności zamieszczania stopnia trudności w zestawieniach książek bardzo słuszna i o ile zauważycie Koleżanko, na ogół biorąc, podajemy już stopień trudności przy omawianiu książek.

INFORMATOR

JAK PRACOWAĆ Z KSIĄŻKĄ.

W związku z licznymi zapytaniami naszych czytelników. jak pracować z książką, podajemy, że powstaje nowe wydawnictwo pod nazwą „DOBRA KSIĄŻKA", podjęte przez Spółdzielnię Wydawniczą „Czytelnik". Mają to być 16-stronicowe broszury omawiające poszczególne książki, które znajdują się na półkach bibliotek publicznych.

Zawierać one będą wiadomości o autorze książki i jego zamierzeniach, omówione w nich zostanie tło historyczne, społeczne i polityczne, na którym rozgrywa się akcja, wartości literackie książki, jak również zamieszczone będą objaśnienia wyrazów trudnych czy niezrozumiałych. Jednocześnie wydawnictwo będzie miało na celu krytyczną ocenę zagadnień poruszanych w książkach oraz pomoc czytelnikowi w ich właściwym zrozumieniu z punktu widzenia dzisiejszej rzeczywistości. Podanie kilku tytułów książek, powiązanych bądź okresem historycznym, bądź tematem omawianym w książce — to dalsza forma propagandy wartościowej literatury i wskazanie czytelnikowi lektury, dzięki której pogłębi i uzupełni zakres swych wiadomości. Zeszyty „Dobrej Książki" pomyślane są nie tylko jako przypisy do książek, lecz także jako samodzielne o nich materiały. Służyć mają pomocą bibliotekarzom, działaczom oświatowym, kierownikom świetlic, nauczycielom, zespołom czytelniczym oraz indywidualnym czytelnikom.

Z radością witamy powstanie tak pożytecznego wydawnictwa i życzymy mu, aby wypełniło postawione sobie zadania,

DATY I WYDARZENIA

Podajemy wykaz ważniejszych dat do wykorzystania przy pracy bibliotecznej w miesiącu kwietniu:

3. IV. 1849	Zmarł Juliusz Słowacki.
14. IV.	Narodowe święto Republikańskiej Hiszpanii. Dzień solidarności z walczącą młodzieżą Republiki Hiszpanii.
16. IV. 1945	II Armia WP sforsowała Odrę i Nysę.
19. IV. 1943	Wybuch powstania w getcie warszawskim.
19. IV. 1882	Zmarł Karol Darwin, twórca teorii ewolucji.
21. IV. 1945	Podpisanie układu o przyjaźni i wzajemnej pomocy między Polską a ZSRR.
22. IV. 1870	Urodził się W. I. Lenin.
23. IV. 1616	Zmarł genialny dramaturg angielski Szekspir.

Redaktor: J. Szemplińska przy współudziale Kolegium.
Wydawca: Związek Bibliotekarzy i Archiwistów Polskich.

Adres redakcji i administracji: Warszawa, Koszykowa 26.

Warunki prenumeraty: Półrocznie 170 zł; rocznie 300 zł. Cena n-ru 30 zł. Należność za prenumeratę wpłacać do P.K.O., na konto Związku Bibliotekarzy i Archiwistów Polskich I-1792 z zaznaczeniem: „Poradnik Bibliotekarza" — prenumerata.
Warunki prenumeraty zbiorowej do uzgodnienia z administracją.

PWZG — Oddział 24. Warszawa, Wiślana 6. B-102660